

גליון רמ"א
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה לפרשת קליטון על אישור לפרשת השבוע

סיפורי חז"ל

גדול הנס האחרון מהראשון. רבי שמעון בן חלפתא היה עני מרוד. פעם אחת הגיע ערב שבת ולא היה לו כסף לקנות צרכי שבת, יצא מחוץ לעיר והתפלל לפני האלקים. שמע הקב"ה תפילתו וניתנה לו אבן טובה מן השמים. נתן את האבן לשולחני ובכסף שקיבל קנה כל צרכי שבת. כאשר הביאם הביתה שאלה אותו אשתו מהיכן אלו? אמר לה ממה שפירנס הקב"ה. אמרה לו אם אין אתה אומר לי מהיכן הם אינני טועמת כלום, סיפר לה, התפללתי לפני האלקים וניתנה לי האבן מן השמים. אמרה לו אינני טועמת כלום עד שתבטיח לי שתחזיר את האבן. במוצאי שבת שאל אותה למה? אמרה לו האם תרצה שבעולם הבא יהיה שולחן חסר ושולחן חברך מלא? שמכיון שהאבן ניתנה לך בנס ינכו לך מזכויותיך. הלך רבי שמעון וסיפר את כל המעשה לרבי יהודה הנשיא. אמר לו לך ואמור לאשתך שאם שולחן יהיה חסר אני אמלאנו משלי. הלך רבי שמעון ומסר את הדברים לאשתו, אמרה לו בוא אתי למי שלמד אותך תורה, כשבאו אל רבי יהודה הנשיא שאלה אותו איך אתה יכול להבטיח שבעולם הבא תמלא את החסרון של בעלי, וכי אדם רואה את חברו בעולם הבא? הרי לכל צדיק וצדיק יש עולם בפני עצמו שנאמר (קהלת י"ב ה') "כי הולך אדם אל בית עולמו", לא כתוב בית עולמים אלא בית עולמו. כיון ששמע כן, הלך והחזיר. כיון שפשט ידו להחזיר את האבן, מיד ירד המלאך ונטלה ממנו. רבותינו אמרו הנס האחרון היה יותר גדול מהראשון.

(עפ"י מדרש רבה שמות נ"ב ג')

פרשת השבוע

סלוצק. לאחר שנים נעשו שניהם למקומי עולה של תורה בארצות הברית, ר' משה נסע לארצות הברית בשנת תרצ"ו, לאחר שהקומוניסטים התנכלו מאד לו ולמשפחתו כאשר כיהן כרבה של לובן. ר' אהרן נשאר בליטא עד פרוץ מלחמת העולם השנייה, ובחסדי ה' הצליח להמלט מהשוואה יחד עם עוד בני ישיבות והגיע ליפן דרך רוסיה. ביפן עמדו בפניו שתי אפשרויות, לנסוע לארץ ישראל ולהצטרף לחותנו רבי איסר זלמן ששימש כראש ישיבת עץ חיים בירושלים, או לנסוע לארה"ב ולהירתם להצלת יהדות אירופה ולפעול להרמת קרן התורה בארה"ב. באותה שעה היתה ארה"ב כמעט כמדבר שממה מבחינה רוחנית. ר' אהרן החליט להטיל את גורל הגר"א, הפסוק שעלה בגורל היה "ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה" ההוראה בפסוק היתה ברורה, לנסוע לארצו של ר' משה פיינשטיין שהיא כמדבר שממה. ואמנם ר' אהרן נסע לארצות הברית, פעל גדולות ונצורות בשטח ההצלה. והקים את ישיבת לייקווד שתרמה רבות להרצת תורה ולהצלת החיים היהודיים והתורניים בארה"ב ובארצות נוספות.

ותמלא הארץ אותם (א' - ז)
דבר אחר: שנתמלאו בתי תיאטרות ובתי קרקסאות מהם, מיד גזרו עליהם שיפרשו מהם (ילקוט שמעוני קסב).
מסופר על הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זיע"א ר"מ בישיבת חברון. שפעם אמר לו משכיל אחד שאין זה מן היושר להימנע מללכת לתיאטרון, שכן התיאטרון מרומם נפש האדם ומביאו לידי רגש דתי. ענה לו רבי משה מרדכי: פעם נפטר איש תיאטרון ידוע והנה בהופיעו בפני בית דין של מעלה, טען כי מגיע לו גן עדן שכן הוא פעל הרבה למען התיאטרון שהוא גורם מחנך ומוכר את הבריות. אמרו לו בשמים טוב, לך והמתן בשערי גן עדן וברגע שיופיע אדם שחזר בתשובה על ידי התיאטרון, נכניסך מיד לגן עדן. ועדיין עומד אותו בעל תיאטרון וממתין....
ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה (שמות ד' - כ"ז)
מסופר: הגה"ק רבי אהרן קוטלר זיע"א והגה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א למדו באותה תקופה בישיבת

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:42 ת"א: 5:44 ר"ת: 6:21

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:27 ת"א: 4:41

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:27 ת"א: 4:41

לחיים ר' יחזקאל

כמו רעם ביום קיץ בהיר, ניחתה על עדת החסידים הידיעה על מאסרו של רבם הרה"ק "בעל התניא" זיע"א. תחילה נודעו רק פרטים מעטים, העיקרי שבהם הוא, כי הרבי נלקח למאסרו בכרכרה שחורה. כל ילד באותם ימים ידע כי בכרכרה זו מובלים אסירים הנאשמים במרידה במלכות ושדינים מוות.

אט אט הגיעו פרטים נוספים, הרבי נכלא בעקבות עלילה שטפלו עליו, לפיה מנהיגם של החסידים הלא הוא הרבי מורד במלכות רוסיה וחותר להקים לעצמו ממלכה משלו. כהוכחה לכך ציינו המעלילים את העובדה, כי קהל רב מכל קצות הארץ נוהר לבית מדרשו של המנהיג בליאזונה, לחיזוק העלילה השתמשו בין השאר בקטעים מתוך ספר ה"תניא", ספרו של הרבי העוסקים ב"ספירת המלכות", הם ניצלו את בורותם המוחלטת של אנשי השלטון באורחות החיים היהודיים ובסגנון הקבלי, כדי לשכנעם כי הרבי אכן פרק מעליו עולה של מלכות.

גם לעיירה סטראדוב לא איחרה השמועה הקשה להגיע, אחד מתושביה ר' יחזקאל שמו נמנה עם חסידי המובהקים של רבי שניאור זלמן, והיה קשור אליו בכל נימי נפשו. נוהג היה תמיד לזמר כי ללא הרבי אין כל טעם וערך לחיים. סדר קבוע היה לר' יחזקאל לנסוע בכל שנה פעם או פעמיים לחצר הרבי, עוזב היה את ביתו לתקופה ממושכת וחוסה בצל רבו האהוב. את הדרך מסטראדוב לליאזונה היה עושה ברגל. כאשר חוקקו השלטונות את חוק שמות המשפחה, שעל פיו כל אזרח נדרש לצרף לשמו הפרטי שם משפחה מזהה. בחר ר' יחזקאל בשם המשפחה "ליאזונאוו". זאת על שם עיר מגוריו של הרבי, ברוחו חש עצמו כמי שמצוי תדיר בקרבת הרבי. כזה היה החסיד ר' יחזקאל.

כשהגיעה השמועה על מעצרו של הרבי ועל סכנת המוות המרחפת על ראשו. סערה נפשו של ר' יחזקאל, יומם וליל התהלך אנה ואנה וליבו בל עמו, לאחר שעה ארוכה של התייסרות נפשית וסערה פנימית עזה, הייתה ההחלטה שקיבל ר' יחזקאל בשלה לביצוע. קהילת החסידים בסטראדוב הכירה במעלותיו ובסגולותיו המיוחדות של ר' יחזקאל ונהגה בו כבוד. לכן כשנפוצה ברבים קריאתו המיוחדת לבוא ולהתכנס בבית הכנסת, איש לא נעדר. בשעה היעודה התאספו הכול סביב השולחן הגדול בבית הכנסת והמתינו למוצא פיו של החסיד המסור ר' יחזקאל שישב בראשו.

אחיי ורעיי החסידים פתח ר' יחזקאל ואמר בקול נרגש, לא עת הרבות דברים היא, כאשר אבינו, רוענו האהוב נתון במאסר וסכנת מוות מרחפת על ראשו הקדוש. עיניו של ר' יחזקאל מלאו דמעות, וכמו כן גם עיני שאר הנוכחים. הוא המשיך לדבר בקול שקט אך החלטי, ביקשתי לכנס אתכם כאן כדי שתהיו עדים להסכם שאני עומד לערוך עתה ביני ובין אבינו שבשמים. הוא נטל נשימה עמוקה לריאותיו ואחר המשיך: הריני מוסר מודעה ברבים כי אני נוטל על עצמי את כל אשר נגזר על רבנו, בין אם אלה ייסורי גוף ובין אם ייסורי נפש, בלב שלם ובנפש חפצה מוסר אני את נפשי ורוחי למענו ולמען העולם כולו הזקוק לו.

חבריו של ר' יחזקאל האזינו לדבריו המדהימים ופיהם נאלם דום, הם ישבו כמסומרים למקומם, ומעיהם התהפכו בקרבם, הם המתינו להמשך דבריו של ר' יחזקאל, אולם עד מהרה הבינו כי למעשה סיים להגיד את אשר ביקש. אז קמו ממקומותיהם והתפזרו לענייניהם בדממה ובעצב. מאותו רגע ואילך החל ר' יחזקאל מתענה, שלוש יממות תמימות לא הביא כל מאכל וכל משקה לפיו. כל אותה העת התכנס בתוך עצמו, התפלל וקרא פרקי תהילים, בכה והתעטף במחשבותיו ובהרהוריו. במשך ימים אלה המתינו החסידים לכל בשורה שתגיע מפטרבורג הבירה, שם היה כלוא הרבי. במקביל, עקבו בדאגה אחר מצבו של ר' יחזקאל שהלך והדרדר מיום ליום.

ביום השלישי לתעניתו היה כבר ר' יחזקאל חלש מאוד ואך בקושי הניע את אבריו, לקראת הצהריים התפלל מנחה גדולה. וסימן לחסידים כי ברצונו לומר להם דבר מה. שוב התכנסו הכול סביבו וציפו למוצא פיו, הוא דיבר בקול רפה אך בוטח: יודע אני אחיי ורעיי כי בשמים אכן קיבלו את בקשתי לבוא במקום רבנו, בעוד שעות אחדות אעזוב את העולם הזה ואזכה להיות כפרת רבנו האהוב. הוא חדל לדבר ועצם את עיניו. לרגע חששו הסובבים כי כבר נפח את נשמתו, אבל חיוך דק ריחף על קצות פיו, רק בקשה אחת לי אליכם אחיי ורעיי, המשיך ואמר: בעוד זמן מה, ימים או אולי שבועות כאשר תוסר הגזרה כליל מעל רבנו, בכך אין לי כל ספק. אנא מכם עשו עימדי חסד אחד ויחיד, כולם נדרכו לשמוע את בקשתו האחרונה של ר' יחזקאל. בשעה שצדקו של הרבי ייצא לאור, תבואו אתם לקברי שבבית החיים, תביאו עמכם מעט משקה ותאמרו לחיים. לאחר מכן תצאו בריקוד חסידי שמח. הסובבים את ר' יחזקאל הביטו בו משתאים והמומים, הם לא ייחלו לבקשה שכזאת, מפי אדם החש כי בעוד זמן קט יעבור לעולם שכולו טוב.

צניעות ונמשל

הרחבת הפרוודור על חשבון הקטנת הטרקלין הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א מסביר במשל את היחס האמיתי שבין העולם הזה לעולם הבא. מעשה בעשיר אחד שהזמין אליו אדריכל אמן ואמר לו, רצוני לבנות בית נאה והדור והנני מבקש שתתכנן לי את צורתו של הבית, בעיקר שים לב לטרקלין שיהא גדול ונאה ביותר, אולם גם בפרוודור אל תזלזל, רצוני שגם הוא יהיה גדול ומרווח. הלך האדריכל ובדק את המקום שעליו אמר העשיר להקים את הבית ואמר לו, בדקתי את המקום ומדדתי יפה, וראיתי שגם לזה וגם לזה לא יספיק המקום, אם רצונך בטרקלין גדול, יש הכרח להקטין את הפרוודור, שכן ככל שנגדיל את הפרוודור כן יצטמצם המקום שישאר לנו בשביל הטרקלין, הברירה בידך ויכול אתה להחליט לכאן או לכאן, אולם לו לעצתי תשמע, היית לוקח מהפרוודור ומוסיף לטרקלין כדי שנוכל לעשותו גדול ומרווח ונאה כדבעי, וכך גם מנהגן של הבריות בבנין הבתים, עושים טרקלין גדול ונאה, ואילו הפרוודור חשיבותו פחותה. אם תעשה ההיפך סופך להיות צחוק בעיני הבריות, שיאמרו ראו מה עשה פלוני, את הטרקלין אשר בו יושבים בדרך קבע ומקבלים בו אורחים, עשהו קטן וצר. ואילו את הפרוודור שאינו משמש אלא מעבר ארעי עשהו גדול ומרווח.

הנמשל: בזמן שאנו שוהים כאן בעולם הזה, אנו בונים ומקימים לעצמנו את הטרקלין שבעולם הבא, כדברי חז"ל (במדרש משלי) ללמדך שכל מי שקנה לו דברי תורה קנה לו בית בעוה"ב. ומה אנו עושים? אנו עומדים וטורחים להגדיל ולשפר וליפות את הפרוודור, ע"י כך אנו מצמצמים במו ידינו את ביתנו האמיתי, את הטרקלין שהוא הדירה הנצחית שלנו, כלום אין זה מעשה שטות.

ר' יחזקאל סיים את מילותיו. ואנשי הקהילה לא מיהרו להתפור, לכולם היה ברור כי אלה הן שעותיו האחרונות, ואיש לא היה מוכן לעזובו ברגעים שכאלה. כעבור זמן מה הכין ר' יחזקאל את עצמו לפרידה מן העולם, הוא נטל את ידיו, קרא את נוסח הווידוי בכונה גדולה. שניות ספורות לאחר מכן שבק חיים לכל חי. חלפו כמה שבועות מאז הסתלקותו המסעירה של ר' יחזקאל, היה זה ביום שלישי בבוקר י"ס בכסלו תקנ"ט, יום הסתלקותו של המגיד הקדוש ממעוריטש זיע"א, כשהגיעו החסידים באותו בוקר לבית הכנסת החליפו ביניהם כמה מהם מבטים רבי משמעות, מבטים שהיו בהם שאלה ופליאה גם יחד.

תחושה פנימית מוזרה גילתה להם כי כולם חושבים על אותו דבר. כעבור רגע זה כבר היה ברור, באותו הלילה חלמו כולם חלום זהה, בחלום נראה אליהם החסיד המנוח ר' יחזקאל והוא אמר לכולם את הדברים הבאים: בחצות הלילה הכריז בשמים בעל ההילולא הלא הוא המגיד הגדול ממעוריטש, כי היום ישחרר תלמידו רבי שניאור זלמן ממאסר. ובכן ידידי, הכינו עצמכם לרגע הגדול שיתרחש במהרה. בסוף החלום שב ר' יחזקאל והזכיר להם את בקשתו המיוחדת מהם, ברגעי חייו האחרונים. ואמנם עוד באותו ערב נפוצה הידיעה המרעישה והמשמחת על שחרורו של הרבי, לאחר שזוכה כליל מכל ההאשמות שטפלו עליו מתנגדיו. את שמחת החסידים בכל מקום ומקום שאליו הגיע דבר הבשורה מיותר אפילו לתאר, אבל בסטראדוב נוסף לשמחה הגדולה, נופך מיוחד שם הלא ידעו על השחרור הצפוי עוד בטרם התרחש בפועל. ובתוך המולת השמחה הגדולה לא שכחו חסידי סטראדוב את חברים החסיד שמסר את נפשו למען רבם.

הלילה כבר רד בשעה שהחסידים העלזים פסעו אל עבר בית החיים הסמוך, כשהגיעו לשם איתרו מיד את קבר חברים ופצחו בריקוד. אחד שלף בקבוק י"ש מכיס מעילו. ואחר חילק לרוקדים כוסיות קטנות. לפתע הבליחה את דממת הליל בבית הקברות קריאת לחיים רמה: "לחיים" קראו הכול "לחיים ר' יחזקאל"

"פרדס יוסף החדש" על פורים

עכשיו בחנויות הספרים

הפצה ראשית: מרכז הספרים 03-6194114

צ'ין אדם לחברו

חסד עם ילד צעיר

פעם התאכסן הגה"ק רבי ישראל סלנטר זיע"א בשבת בעיר קיידן. בשבת זו חל יום הבר מצוה של ילד אחד שהתכוון כנהוג למפטיר, בגלל סיבה מסויימת לא קראו לילד למפטיר. אחרי התפילה יצא ר' ישראל לטייל עם הילד שעה ארוכה כדי לשמחו ולהפיג את צערו.

ריונות בעשיית חסד

פעם ביקש אדם מהגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א רבה של ירושלים, כשיפגוש את הראב"ד רבי מרדכי ליב רובין יואיל לדבר עמו שיבוא לעזרתו בענין מסוים. אותו יהודי מבקש וכן הראב"ד גרו בשכונת ימין משה. באותו לילה ירד שלג כבד. למחרת בבוקר עמד אותו יהודי ליד חלון ביתו והסתכל על השלג המכסה את כל הסביבה, לפתע קפא במקומו למראה רבי יוסף חיים זוננפלד שכבר היה זקן, המשרך רגליו ומבוסס בשלג. מרוב צער על שגרם לרב להטריח עצמו במוג אויר כזה, רץ לקראתו בבכי וביקש את סליחתו, בהסבירו שלא התכוון להטריחו לבוא במיוחד ואפילו במוג אויר נאה, כל שכן בשלג סוער. תמה ר' יוסף חיים, היתכן שליהודי זקן אסור לטרוח במעשי חסד? והרי קיימא לן

"מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה" כלל זה נאמר גם ביום שלג.

טוב לבו של אלחנן

בשכנותו של הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א בברנוביץ. התגורר ילד קטן כבן ארבע שאהב לאסוף קופסאות גפרורים ריקות ולשחק בהן. כששמע על כך רבי אלחנן, לקח לו ר' אלחנן את הדבר לתשומת לבו ובכל פעם כשהתרוקנה בביתו קופסת גפרורים היה שומרה עבור הילד.

להימנע ממחלוקת

פעם סיפרו להגה"ק רבי יוסף יוזל הסבא מנוהברדוק זיע"א שעשיר מוקיר תורה הגר בגרמניה ציוה לפני מותו למסור את הבנין לישיבת נוהברדוק. ר' יוסף יוזל הודרו ונסע במיוחד לגרמניה. באמצע הדרך נודע לו שגם מישיבה אחרת נוסעים לאותו מקום כדי לקבל את הבנין. התעמק רבי יוסף יוזל בענין והבין שעלולה לפרוץ מענין זה מריבה. לכן החליט שהוא מוותר על זכותו. ר' יוסף יוזל אפילו לא ניסה להגיע למקום ולברר את הענין, הוא חזר לביתו ולא היה מעוניין לשמוע שוב על ענין זה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ג טבת
הרה"ק רבי אריה לייבוש הלוי עפשטיין מאורוב
אופאלא (תקצ"ז)
יום ראשון כ"ד טבת
רבי נפתלי ב"ר יצחק (סמיכת חכמים - תע"ד)
הרה"ק יוסף מיאמפאלי ב"ר יחיאל מיכל
מזלאטשוב (תקע"ב)
הרה"ק רבי שניאור זלמן ב"ר ברוך (בעל
התניא והשו"ע - תקע"ג)
הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם מסאכטשוב
(שם משמואל - תרפ"ו)
הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ב"ר שמעון נתן
נטע (תשמ"ז)
יום שני כ"ה טבת
הרה"ק רבי משה צבי מסאווריין ב"ר שמעון
שלמה (תר"ה)
יום שלישי כ"ו טבת
הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר גדליה מזלאטשוב
(אורח לחיים - תקע"ה)
הרה"ק רבי ישכר בער ב"ר אהרן אריה
מפרעמישלאן (תר"ר)
יום רביעי כ"ז טבת
הגאון רבי שמשון רפאל הירש ב"ר רפאל
(תרמ"ט)
יום חמישי כ"ח טבת
הרה"ק רבי נפתלי מליטוביסק ב"ר ישכר דוב
בעריש (תרנ"ה)
יום שישי כ"ט טבת
הרה"ק רבי נח שמואל ליפשיץ (תלמיד החוזה)
ב"ר יהודה לייב (זר וזהב - תקצ"ב)
הרה"ק רבי משה יהושע לייב דיסקין אב"ד בריסק
ב"ר בנימין (תרנ"ח)
הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר
ב"ר יחיאל (ישמח ישראל - תר"ע)

פרפראות

גודל קדושת ישראל

הרה"ק בעל התניא והשו"ע זיע"א (יומא דהילולא כ"ד טבת) מביא בספר אגרת הקדוש בשם רבותיו זיע"א, כשעשרה ישראל עומדים ביחד אפילו בלי דברי תורה, אז המלאכים מפחדים ומתביישים לעמוד במקום קדוש זה מתוקף גודל כבוד השראת השכינה. והם מתבטלים במציאות ממש מגודל קדושת ישראל.